En Blauet i els deu secrets

Col·lecció en Blauet de l'Estany – 5

Per a la Martina, l'Enric i la Gemma, en Martí i la Jana.

Per al millor planter de l'hort: la Berta, en Lluc, la Carla, la Clàudia, l'Idòia, la Nàia, l'Aina, la Jana, en Gerard i la Loida.

Presentació a famílies i educadors,

Aquest cop a en Blauet se li ha girat feina! Té la important missió d'aturar en Destraler, un nou personatge a qui se li ha posat al cap fer desaparèixer plantes i arbres de l'estany. Haurà de treballar de valent i a contratemps per evitar-ho. Qui sap si ho aconseguirà...

La vegetació a l'estany hi té un paper essencial: ofereix als animals aliment i refugi, manté neta l'aigua i evita l'erosió dels marges i a més, entre altres coses, embelleix el paisatge! Així doncs, la raó fonamental de que el nou conte d'en Blauet vagi dedicat a aquest tema, és la necessitat de protegir els arbres i les plantes que envolten l'aigua. Enrere han de quedar les estassades desmesurades de plantes per aconseguir un fàcil accés a l'aigua o les capritxoses recollides de flors per portar cap a casa. I quina manera millor per aconseguir-ho, que mostrant als nens i nenes com en són d'importants per l'entorn natural?

Tots, un dia o un altre, hem fet la volta a l'estany sota l'ombra dels arbres. Si fem un esforç d'imaginació i pensem com seria aquest espai sense la vegetació ens adonarem que perdria gran part del seu encant natural, i segurament moltes de les espècies animals que ara hi viuen, en marxarien cap a zones més adequades a les seves necessitats. Res a veure amb el que ara tenim i gaudim.

Esperem doncs que junts, petits i grans, feu una bona passejada pel conte, i que pàgina a pàgina, aneu desvetllant els deu secrets que en Blauet us té preparats. Gaudiu-ne plegats i sortiu a observar amb els propis ulls tot el que ell ha descobert.

Que us vagi bé la caminada!

Els habitants de l'estany estaven molt amoïnats. Feia dies que en Destraler proclamava a tort i a dret que volia tallar les plantes de l'estany. Deia, convençut, que no servien per a res, que no deixaven veure l'aigua i que feien brut.
Però el nostre amic Blauet, gran defensor de la natura, no podia permetre una destrossa així i, un dia de bon matí, se'n va anar a trobar-lo.
No pots eliminar la vegetació!! Estic disposat a demostrar-te com n'és d'important.
Ah, sí? Doncs si abans que caigui la nit no em portes deu raons per no tallar-la, val més que et vagis acomiadant d'aquestes plantetes.
He, he...ja pot anar buscant aquest mitja cerilla!!

En Blauet, ell tan petit, tenia a davant un repte massa gran: salvar la vegetació de l'estany! On trobaria les deu raons?
Va enlairar-se cel amunt i es va fixar que les plantes envolten l'estany com un cinturó. Unes creixen a dins i altres més lluny de l'aigua, segons els agradi més o menys tenir les arrels en remull.

Un costat de l'estany, el que toca a la ciutat, és més enjardinat. Hi trobem, ben arrenglerats, arbres tots iguals que un dia llunyà van ser plantats perquè formessin aquest passeig d'ombra.

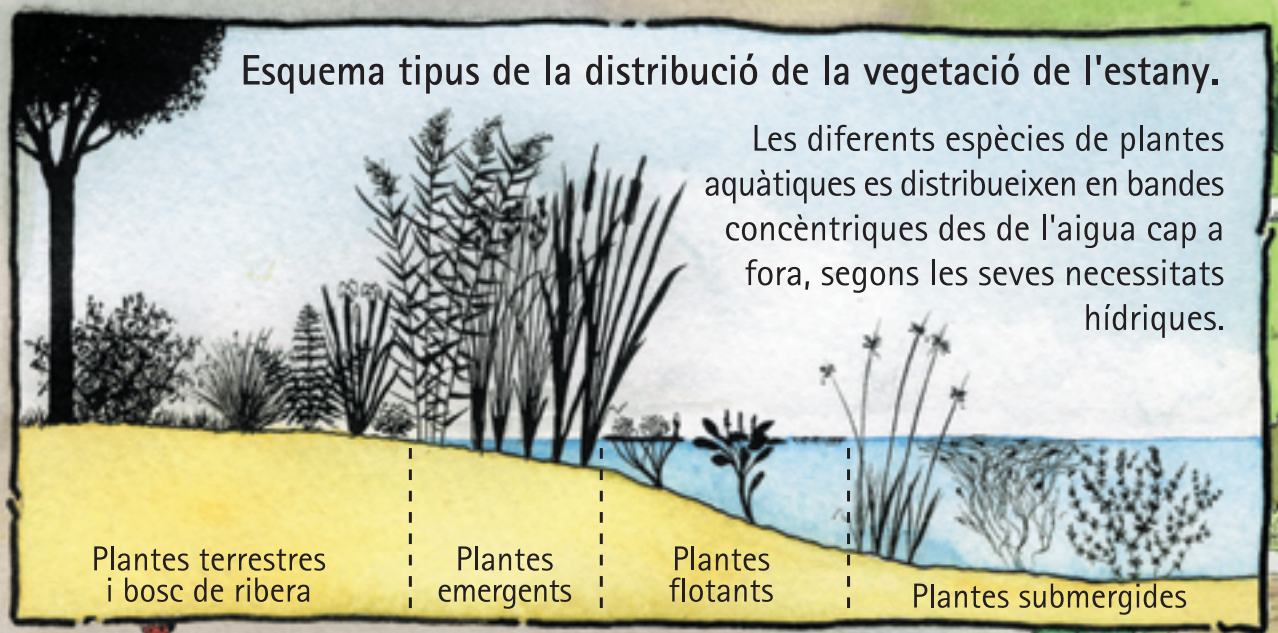

Esquema tipus de la distribució de la vegetació de l'estany.

Les diferents espècies de plantes aquàtiques es distribueixen en bandes concèntriques des de l'aigua cap a fora, segons les seves necessitats hídriques.

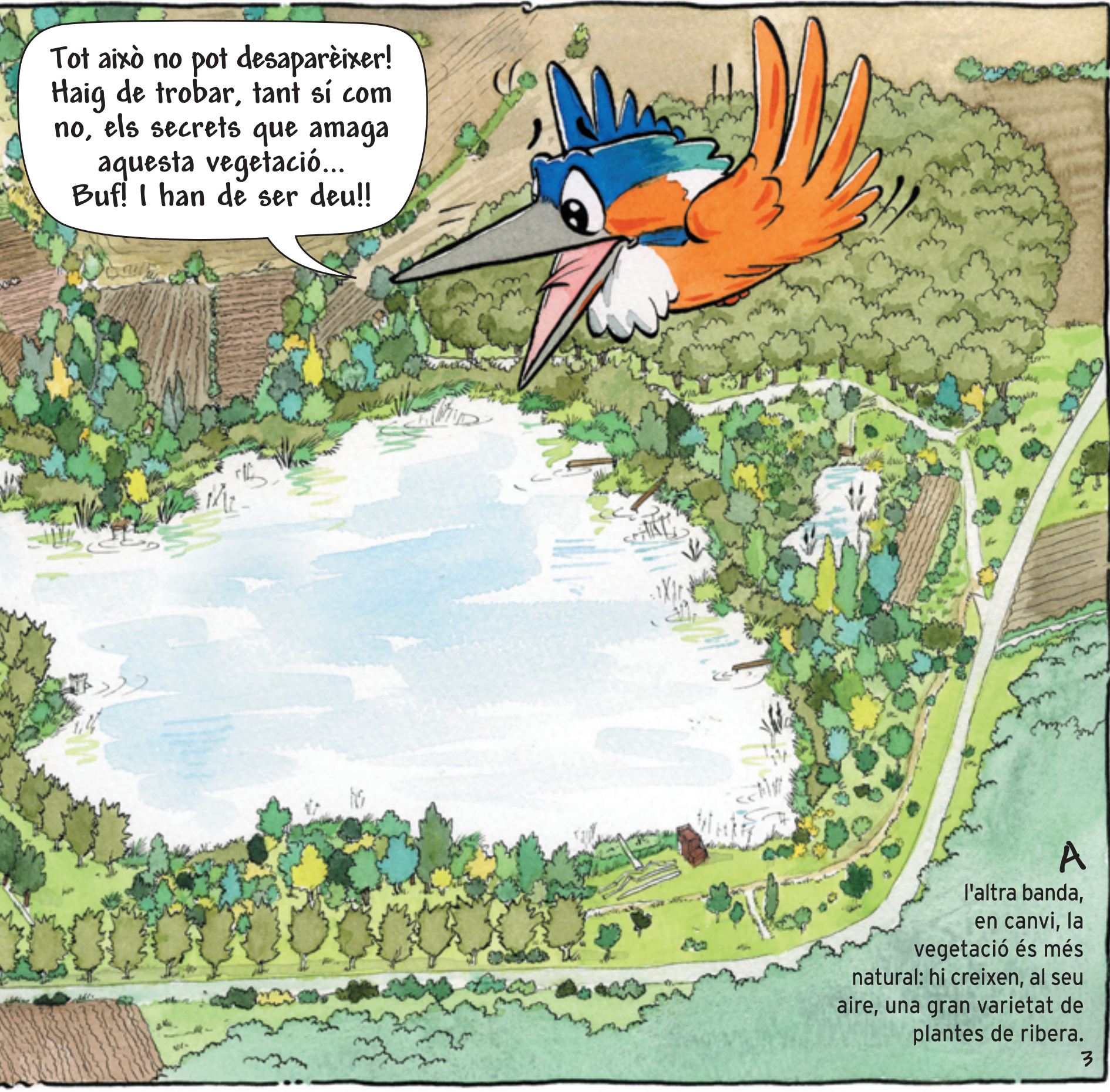

A l'altra banda, en canvi, la vegetació és més natural: hi creixen, al seu aire, una gran varietat de plantes de ribera.

En Blauet no podia perdre ni un segon. Havia de posar-se en dansa, però no sabia per on començar a buscar. Va fer un vol ras arran d'aigua i va veure que a casa de la família Martinet Menut estaven d'enhorabona: els petits acabaven de sortit de l'ou.

Sense adonar-se'n, en Blauet havia trobat un primer secret de la vegetació. Va mirar al seu voltant i va comprovar que molts animals feien servir les plantes per fer els nius i, entre fulles i branques, trobaven els millors amagatalls.

Els martinets menuts fan el niu en el canyís i hi ponen de tres a sis ous que el pare i la mare coven durant dues o tres setmanes.
Els colors torrats de les seves plomes els mimetitzen amb la vegetació i per això són molt difícils de veure.

Aquella troballa li havia donat una pista: els animals de l'estany el podrien ajudar en la seva recerca! Es va acostar a un grup de pinsans que, amb una animada xiscladissa, voleiaven entre les bardisses tot buscant els fruits més dolços.

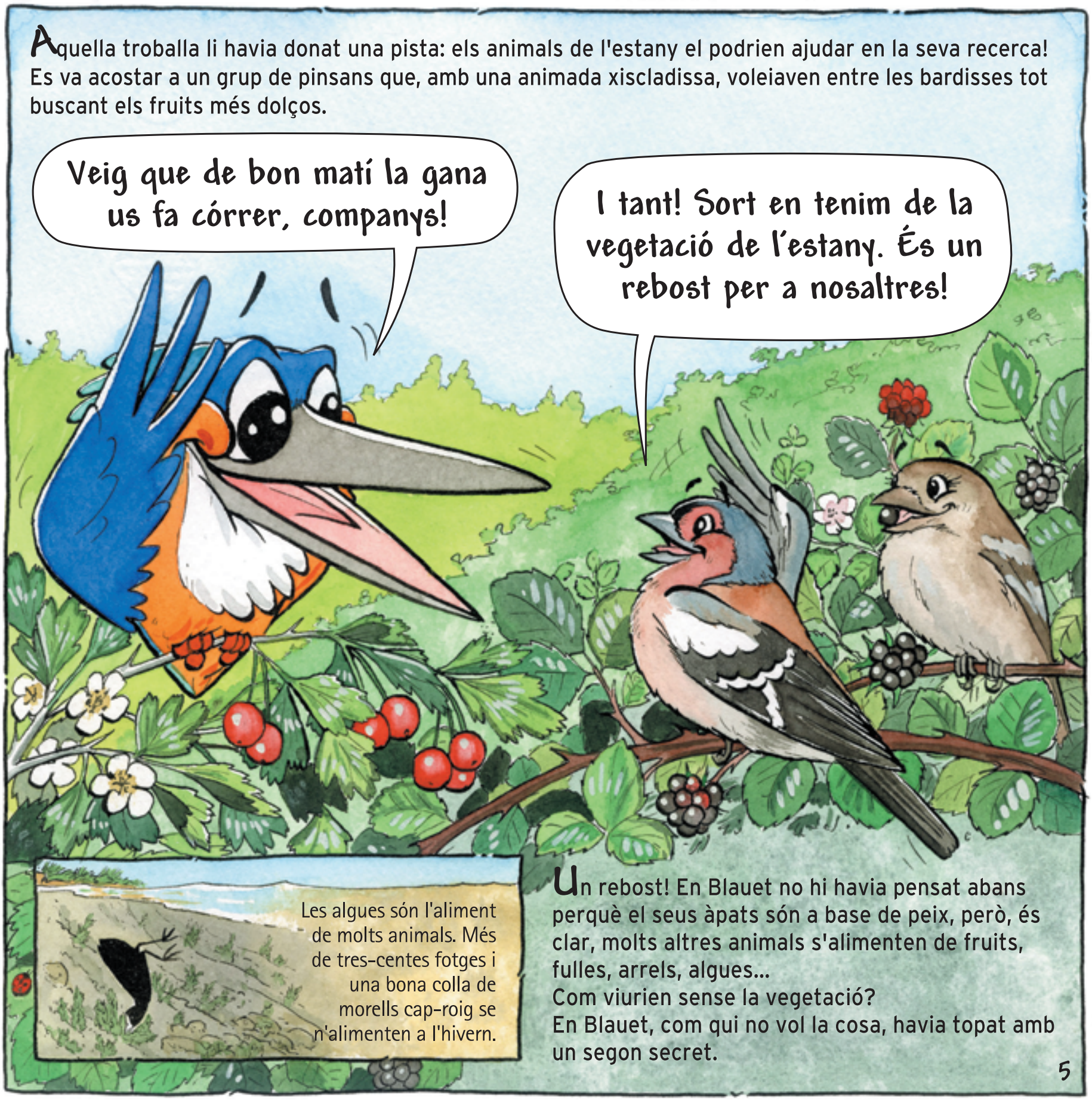

Les algues són l'aliment de molts animals. Més de tres-centes fotges i una bona colla de morells cap-roig se n'alimenten a l'hivern.

Un rebost! En Blauet no hi havia pensat abans perquè el seus àpats són a base de peix, però, és clar, molts altres animals s'alimenten de fruits, fulles, arrels, algues...
Com viurien sense la vegetació?
En Blauet, com qui no vol la cosa, havia topat amb un segon secret.

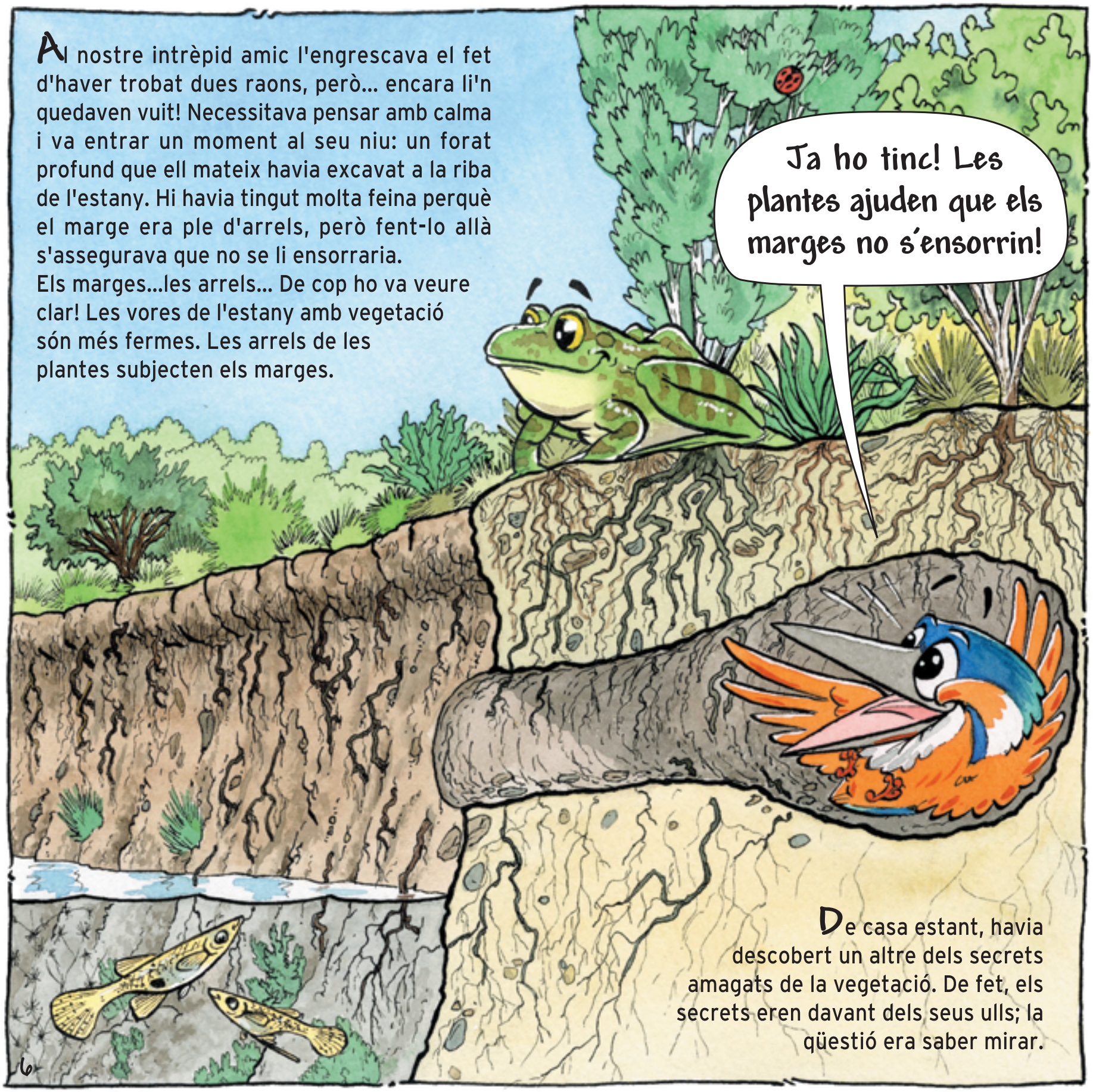

Al nostre intrèpid amic l'engrescava el fet d'haver trobat dues raons, però... encara li'n quedaven vuit! Necessitava pensar amb calma i va entrar un moment al seu niu: un forat profund que ell mateix havia excavat a la riba de l'estany. Hi havia tingut molta feina perquè el marge era ple d'arrels, però fent-lo allà s'assegurava que no se li ensorraria.
Els marges...les arrels... De cop ho va veure clar! Les vores de l'estany amb vegetació són més fermes. Les arrels de les plantes subjecten els marges.

De casa estant, havia descobert un altre dels secrets amagats de la vegetació. De fet, els secrets eren davant dels seus ulls; la qüestió era saber mirar.

Amb els ulls més oberts que mai, en Blauet va fer una volada atenta buscant alguna nova pista. De cop li va arribar una forta pudor. Els pagesos escampaven xisca per adobar els camps i va tenir por que aquells sucs pudents embrutissin l'aigua.
En Barb, un peix bigotut, li va explicar que els adobs i els pesticides no arriben a embrutir l'aigua gràcies a les plantes.

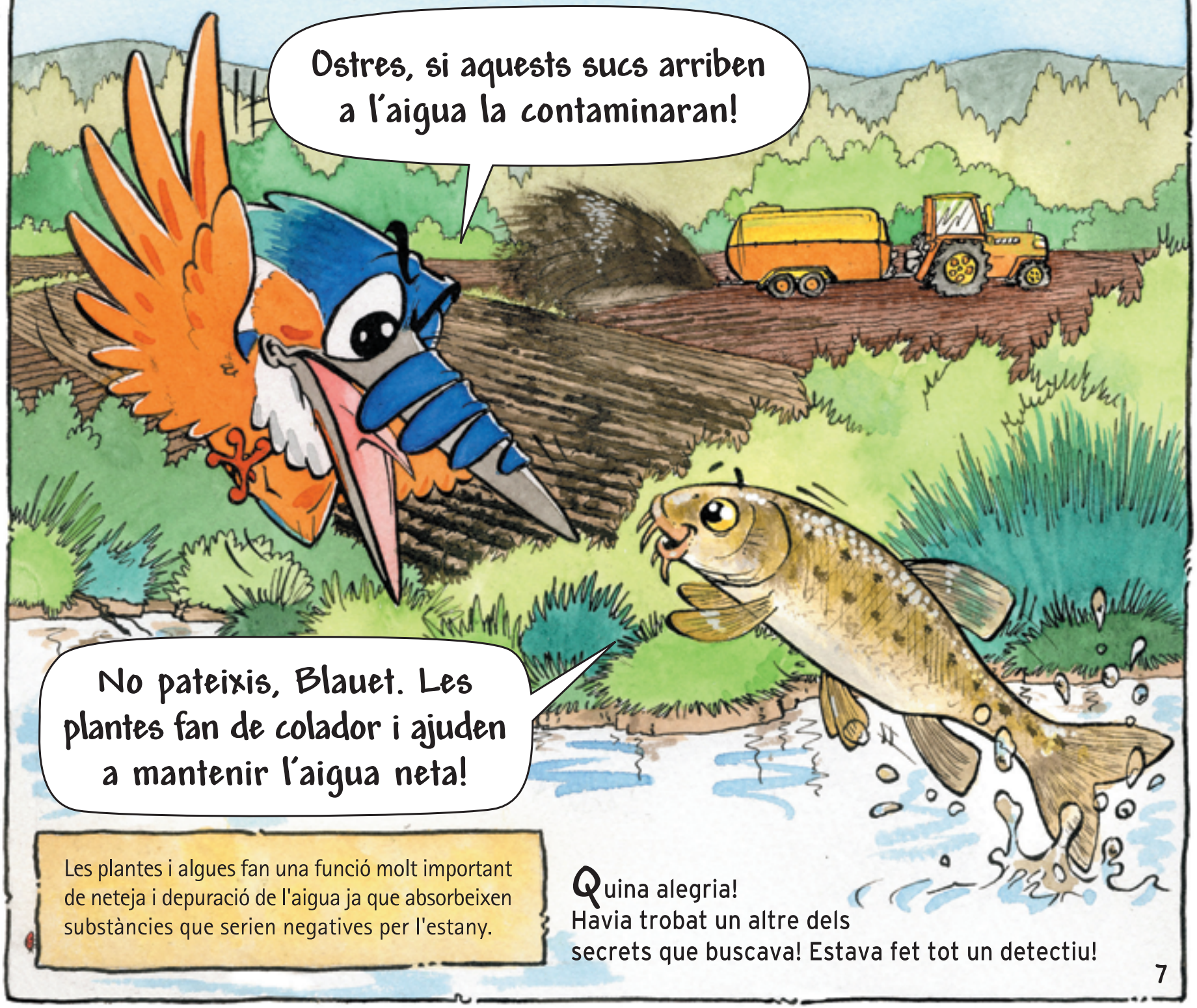

Les plantes i algues fan una funció molt important de neteja i depuració de l'aigua ja que absorbeixen substàncies que serien negatives per l'estany.

Quina alegria!
Havia trobat un altre dels secrets que buscava! Estava fet tot un detectiu!

En Blauet, de mica en mica, anava descobrint la importància de les plantes. Qui li hauria dit que fessin tanta feina!
Mentre estava immers en aquests pensaments va passar una moto que ho va fer tremolar tot.
D'una revolada, en Blauet es va amagar entre les balques per protegir-se d'aquell soroll tan escandalós.
Caram! No hi era pas sol, allà dins. Molts altres animals també buscaven la tranquil·litat i el silenci enmig de la vegetació.

Les plantes aquàtiques i les bardisses conformen una eficaç barrera sonora que impedeix que el soroll molesti animals i passejants.

Com qui no vol la cosa, havia topat amb un nou secret: la vegetació fa de barrera sonora.

El nostre amic anava descobrint secrets i això l'animava. Però, alhora, era cada cop més difícil trobar-ne d'altres. Seria capaç de salvar la vegetació de les mans matusseres d'en Destraler?
No podia defallir, havia de continuar la recerca. Tot d'una, es va trobar amb un humà carregat de lupes, quaderns i llibres. Observava les plantes com qui mira un tresor.

En Bot li va dir que l'estany és un tresor botànic perquè hi ha una gran varietat de plantes i moltes estan protegides per la llei.
Sí, amics, en Blauet havia aconseguit trobar el sisè secret.

NATURA 2000

L'estany està inclòs a la Xarxa Natura 2000 de la Unió Europea que reconeix la importància dels seus hàbitats i vetlla per la seva protecció.

La Telypteris és una falguera protegida que es troba a l'estany i a molt pocs altres llocs del món.

En Bot en sabia un niu de plantes i en Blauet, encuriosit, li va demanar si li deixava fer un cop d'ull a la seva llibreta de camp...

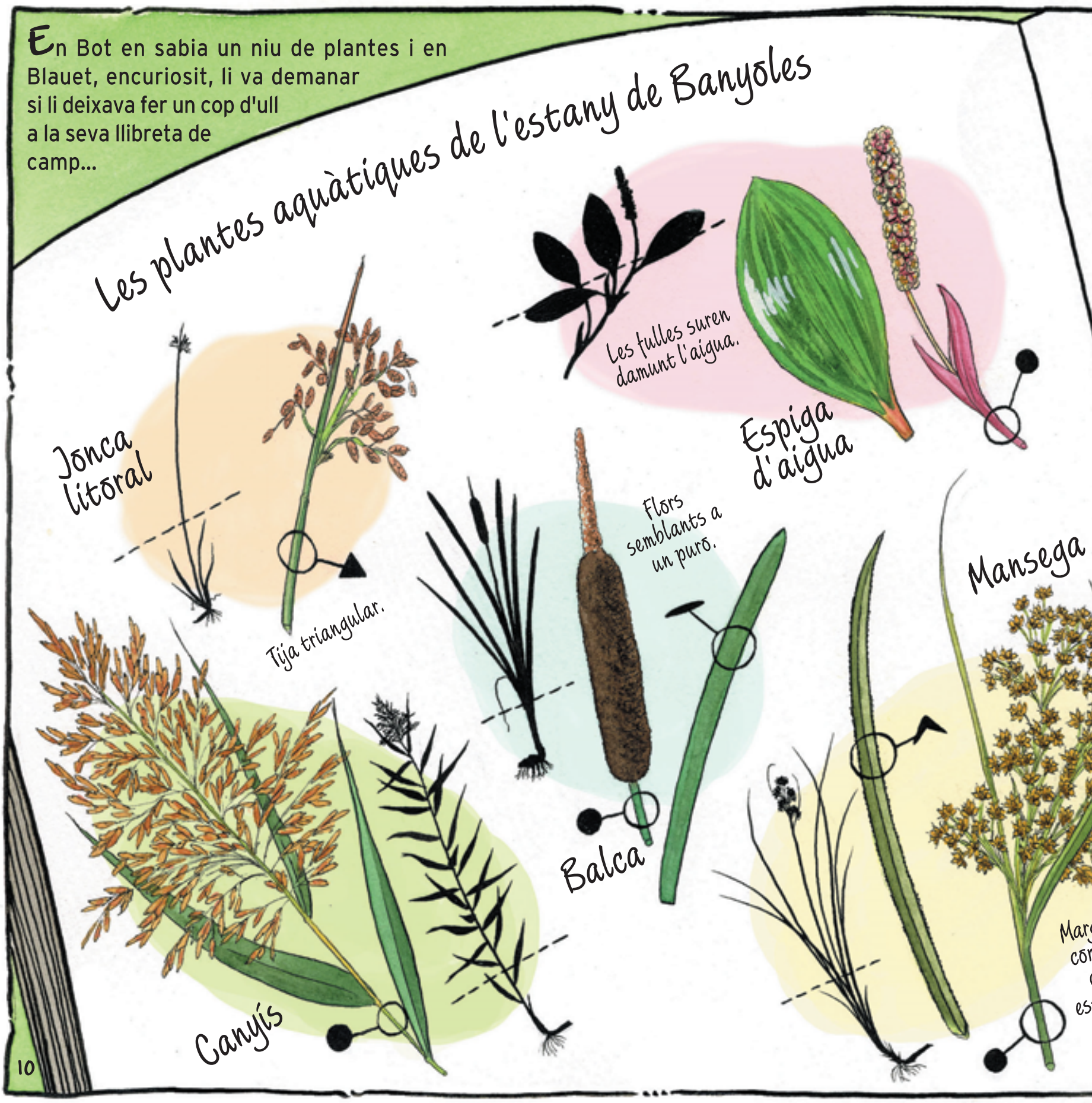

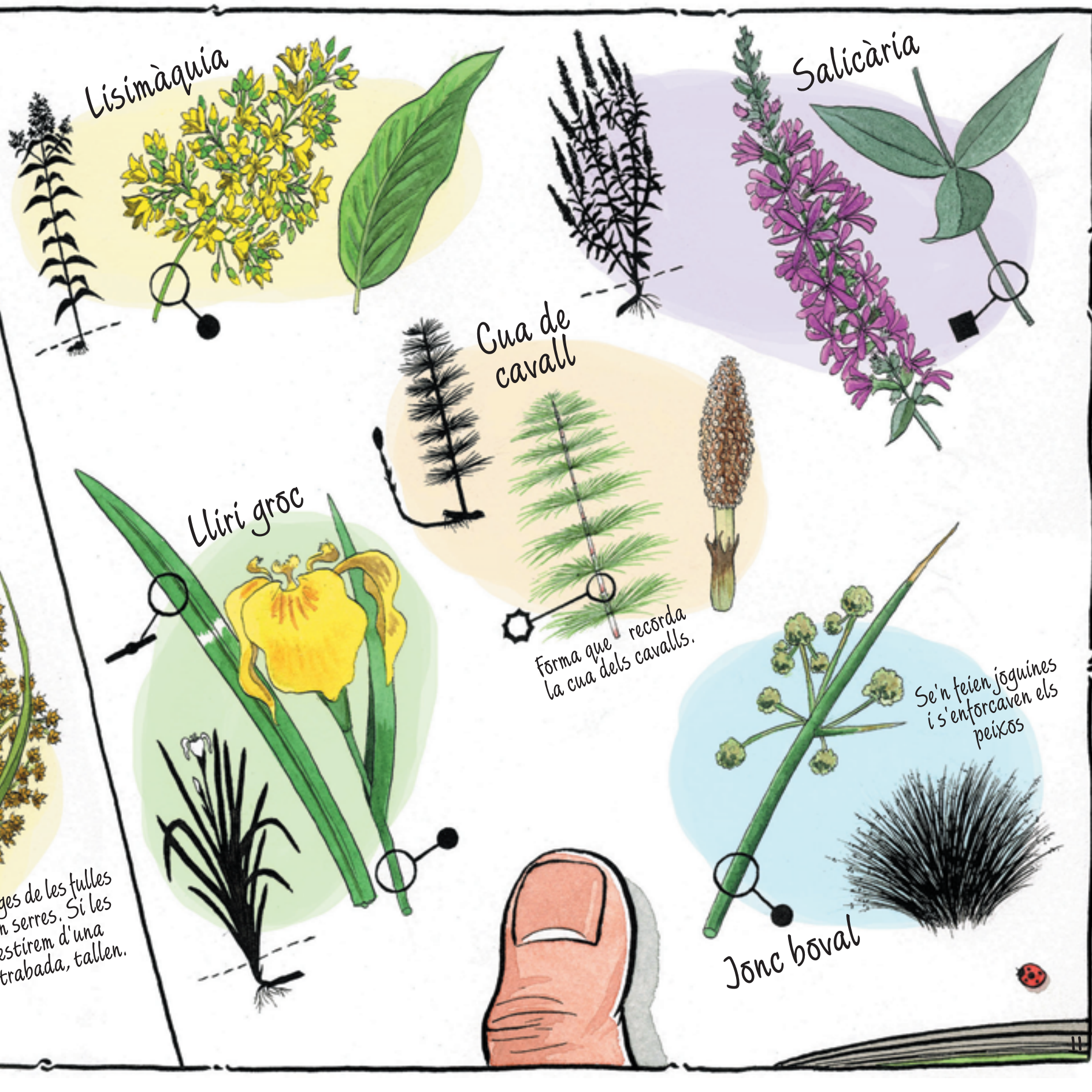
Lisimàquia
Salicària
Cua de cavall
Forma que recorda la cua dels cavalls.
Lliri groc
Se'n feien joguines i s'entorcaven els peixos
Jonc boval
ges de les fulles
n serres. Si les
estirem d'una
trabada, tallen.

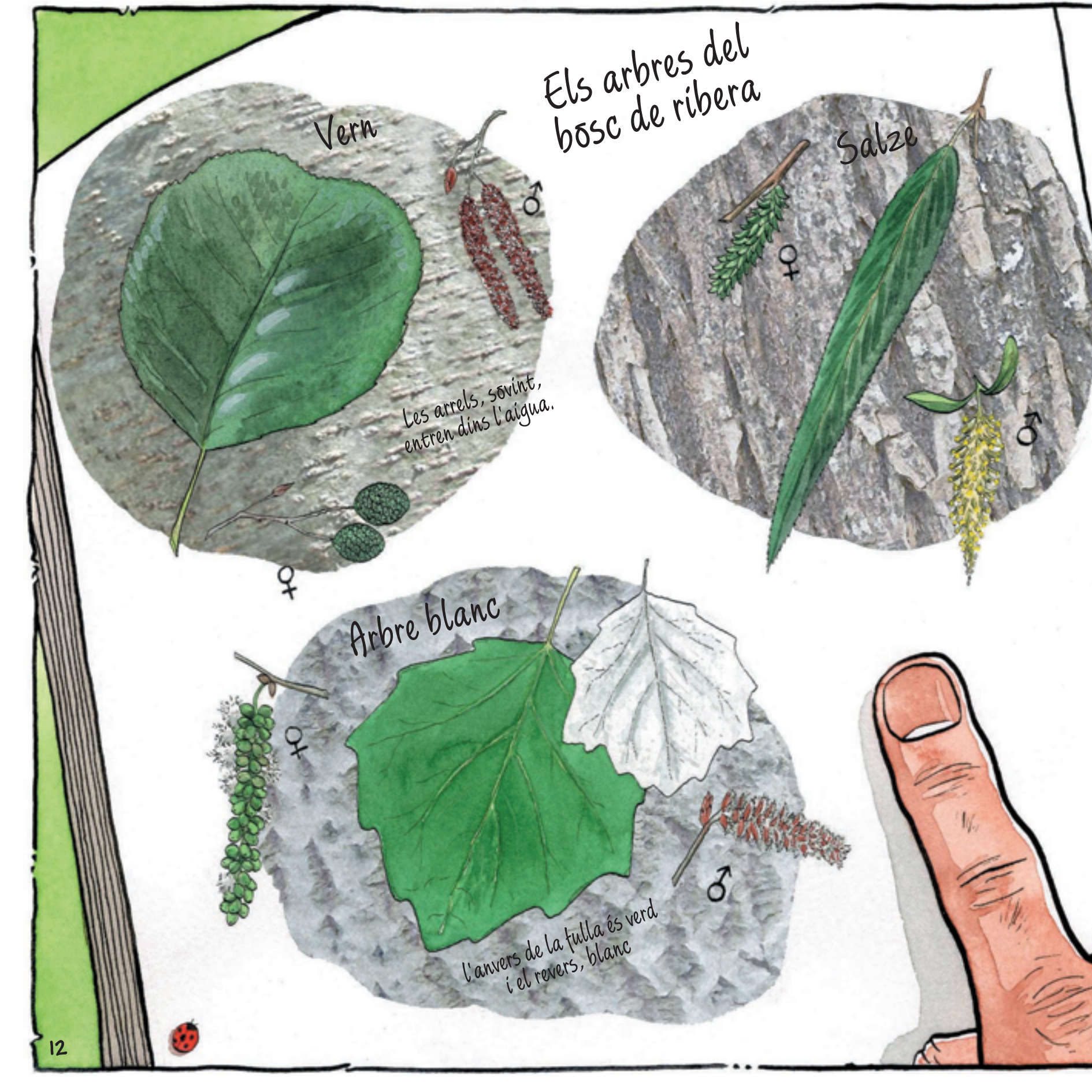
Els arbres del bosc de ribera
Vern
♂
♀
Les arrels, sovint, entren dins l'aigua.
Salze
♀
♂
Arbre blanc
♀
♂
l'anvers de la fulla és verd i el revers, blanc

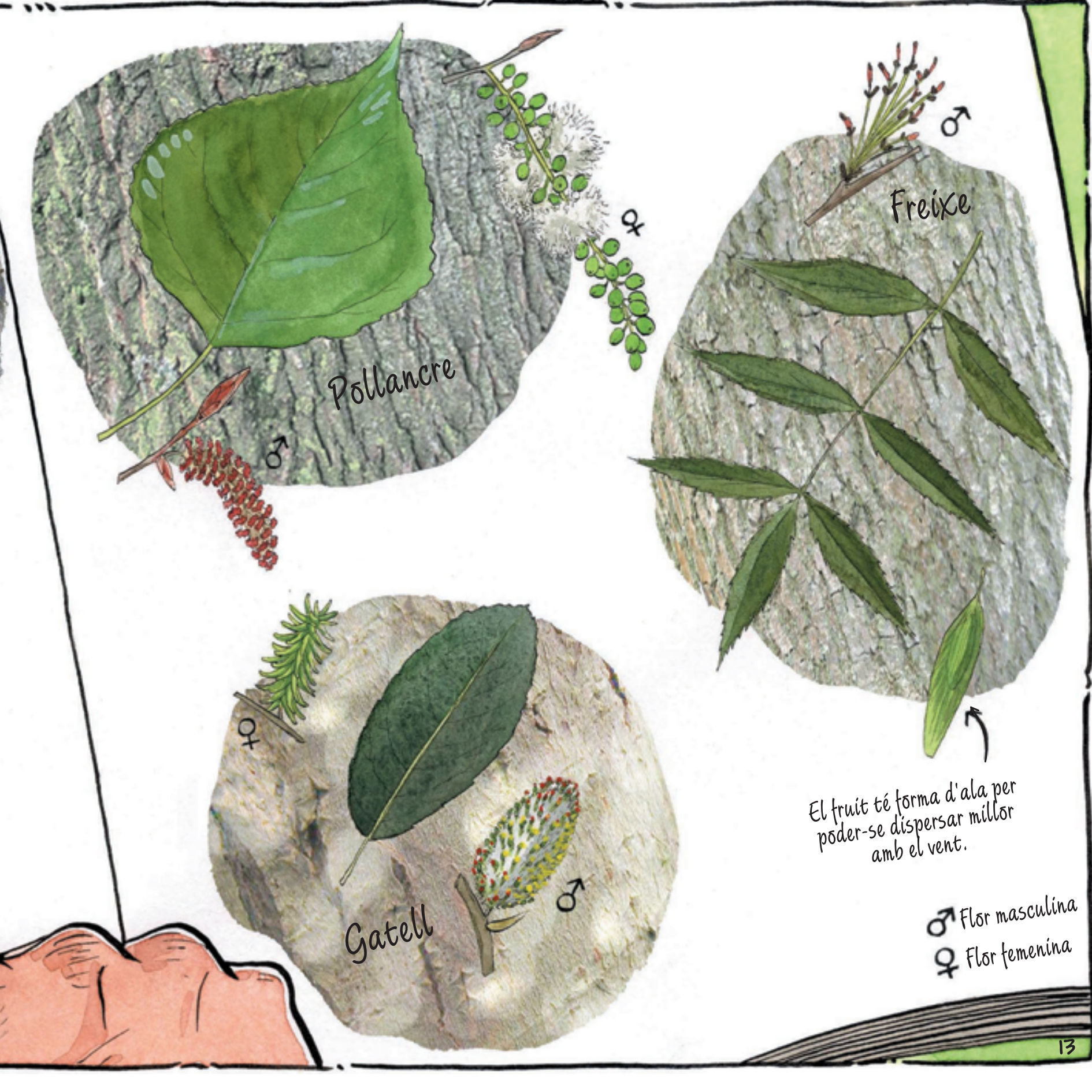
Pollancre
♂
♀
Freixe
♂
Gatell
♀
♂
El fruit té forma d'ala per poder-se dispersar millor amb el vent.
♂ Flor masculina
♀ Flor femenina

Una colla d'animoses caminaires que passaven per allà van estar molt contentes de veure en Blauet. Ell, tan acolorit, sempre cridava l'atenció de la gent. Li van explicar que la volta a l'estany era el seu regal diari. Es mantenien en forma mentre descabdellaven xerrades i gaudien del paisatge. No se saltaven la caminada ni un sol dia, encara que fos ple estiu, ja que els arbres les protegien dels implacables raigs del Sol.

Vet aquí! En Blauet acabava de trobar un altre dels secrets ocults: l'ombra!

Set, ja en tinc set!!! cridava en Blauet voleiant content sobre les aigües en calma.
De reüll, va veure un pintor que havia parat el cavallet vora la riba i, curiós, s'hi va atansar.
Els pinzells ballaven àgilment sobre la tela i hi deixaven un rastre suau de verds, de turqueses, de grocs...

El pintor li va parlar apassionadament dels colors de l'estany, dels arbres emmirallant-se a l'aigua, del canvi de llums al llarg del dia i dels tons càlids de tardor. Però a en Blauet el temps se li acabava i calia espavilar-se. Amb un efusiu batec d'ales es va acomiadar d'aquell nou amic que li havia mostrat un altre secret de la vegetació: el bell paisatge que ens regala.

Havia aconseguit trobar vuit secrets, vuit raons de pes per conservar la vegetació, però ara estava segur que ja no en quedava cap més.
El nostre amic volava abatut quan va veure unes cabanes vora l'estany que li van cridar molt l'atenció. Un grup de joves cobrien els teulats amb fulles de balca.

Els nois li van explicar que les plantes de l'estany han servit des de la prehistòria. Primer per fer cabanes, barques, estris de pesca i eines. Més tard, per fer culs de cadira, enforcar alls, curar malalties i fer teixits, cistells i espardenyes. També es plantaven pollancres per aprofitar-ne la fusta.

Antigament, la vegetació de l'estany es tallava contínuament perquè s'utilitzava per molts usos que, amb el temps, han anat desapareixent. Ara es fa una gestió de la vegetació més encarada a la protecció dels hàbitats i al gaudi de les persones.

En Blauet va mirar a ponent i va veure, preocupat, que l'horitzó s'enrogia. El Sol era a punt de desaparèixer darrere les muntanyes. Ara sí que se li esmunyia tota esperança de complir la seva missió. Mentre es lamentava, anyocat en una branca, va veure passar un esportista corrent a bon ritme pel camí que voreja l'estany.

Oh! quin aire tan pur vora l'estany!

Com és que no hi havia caigut abans? Les plantes són com petites bombes d'oxigen que purifiquen l'aire!

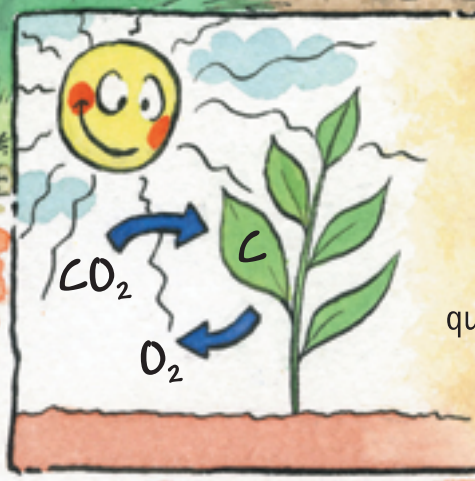

Fotosíntesi.

Les plantes, amb l'ajuda de la llum, prenen el diòxid de carboni de l'aire, es queden amb el carboni que necessiten i desprenen oxigen.

En Blauet saltava d'alegria. No s'ho podia creure: havia aconseguit trobar els deu secrets, les deu raons que salvarien les plantes! Ara calia volar més ràpid que mai i parlar amb en Destraler abans no es fes fosc.

La nit encara no s'havia estès plenament sobre l'estany. En Blauet es va plantar davant d'en Destraler i li va mostrar amb satisfacció els deu secrets de la vegetació.

En Destraler es va quedar perplex. Mai hauria pensat que en Blauet trobaria tantes raons en defensa de les plantes de l'estany. Primer se sentia furiós i vençut, però llavors va agrair que li hagués obert el ulls. No es volia ni imaginar què hauria estat de l'estany si hagués perpetrat la seva malifeta. Ara estava molt content de no haver-ho fet.

En Blauet havia complert aquella difícil missió i, a més, havia après un munt de coses durant l'aventura. Aquella nit va dormir com un soc dins el seu niu del marge de l'estany, cansat però feliç.

TÍTOLS PUBLICATS

En Blauet i les bèsties de dues cames.
En Blauet i els camins de l'aigua.
En Blauet i el retorn dels aiguamolls.
En Blauet descobreix els recs.
En Blauet i els deu secrets.

Edita: Consorci de l'Estany
Continguts, textos i coordinació: Neus Vila i Cruells (Escola de Natura de Banyoles)
Il·lustracions: Albert Carrillo i Rodeja (albhert@riudaura.com)
Disseny gràfic: Shift Gràfic

Imprès en paper ecològic
Abril de 2008
Dipòsit legal: GI-609-2008

Edita:

CONSORCI DE l'estany

Escola de Natura de Banyoles

BANYOLES CIUTAT EDUCADORA

Col·labora:

CAM Caja de Ahorros del Mediterráneo

Diputació de Girona